

Studiul potențialului de dezvoltare al industriei Cărnii și produselor din carne din Moldova

Cuprins

Sumar Executiv	4
Care este necesarul de Carne (carne de orice specie) de care au nevoie întreprinderile de procesare/fabricație de produse finite din carne	8
A. Analiza producerii actuale (dinamica si structura) – carne de orice specie si produse din carne.....	8
B. Analiza importurilor de carne si produse din carne (dinamica si structura)	13
C. Analiza exporturilor de carne si produse din carne (dinamica si structura)	16
D. Balanța comerciala (dinamica si structura)	21
Ce efectiv de animale (porci, bovine de carne, păsări și alte animale) este necesar pentru a produce cantitatea de carne necesară substituirii importului de carne si măruntaielor de animale, preparate și produse din carne	24
A. Carnea de Porc	25
B. Carne de vită (bovine)	26
C. Carne de pasăre	28
VALOARE INVESTIȚIILOR NECESARE PENTRU CREȘTEREA LOCALĂ A EFECTIVULUI DE ANIMALE PENTRU SUBSTITUIREA IMPORTULUI DE CARNE ȘI A 10% DIN PRODUCEREA POPULAȚIEI	30
A. Carnea de vită	30
B. Carnea de porc	32
C. Carnea de pasăre.....	33
D. Concluzie	35

Tabel 1: Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020	11
Tabel 2: Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020 (cu excepția păsărilor).	12
Tabel 3: Potențialul substituirii, anual lei.....	13
Tabel 4: Valoarea importurilor de carne, milioane USD, 2020	13
Tabel 5: Evoluția importurilor de carne, milioane USD, 2016- 2020	14
Tabel 6: Evoluția importurilor de carne, %, 2016- 2020	14
Tabel 7: Evoluția importurilor de carne, tone, 2016- 2020	15
Tabel 8: Ponderea categoriilor de carne importate, 2016-2020	15
Tabel 9: Importul de carne după țara de origine, milioane USD, 2016-2020	16
Tabel 10: Valoarea exporturilor de carne, milioane USD, 2020	17
Tabel 11: Evoluția exporturilor de carne, milioane USD, 2016- 2020.....	17
Tabel 12: Evoluția exporturilor de carne, %, 2016- 2020	18
Tabel 13: Creșterea exporturilor, %, 2016-2020.....	19
Tabel 14: Evoluția exporturilor de carne, tone, 2016- 2020.....	19
Tabel 15: Ponderea categoriilor de carne exportate, 2016-2020.....	19
Tabel 16: Evoluția prețurilor la export, USD/tonă	20
Tabel 17: Exportul de carne după țara importatoare, milioane USD, 2016-2020	20
Tabel 18: Evoluția balanței comerciale a produselor din carne, 2016-2020	21
Tabel 19: Balanța comercială, după tipul produsului de carne, 2020	23
Tabel 20: Efectiv necesar de animale pentru substituirea importului și 10% din producerea de către populație	29
Tabel 21: Investiția fermă pe detaliere	30
Tabel 22: Suma investiției efectiv bovine, în dependență de programul aprobat	31
Tabel 23: Plan investițional fermă de păsări.....	34
Tabel 24: Investiția necesară substituirea import și 10% din producerea populației, milioane USD.....	35
Tabel 25: Investiția în dependență de cota % de substituie a producției populației	35
Figură 1: Evoluția producției de carne, 2010-2016, mii tone	8
Figură 2: Evoluția producției de carne, 2017-2020, mii tone	9
Figură 3: Evoluția producției de carne vs. importul cărnii, 2011-2020, mii tone	9
Figură 4: Consumul personal al populației / ponderea în total, 2011-2020, mii tone	10
Figură 5: Ponderea consumurilor în total carne disponibilă pe piața locală, anul 2020	10
Figură 6: Nivelul de aprovizionare cu carnea produsă local	11
Figură 7: Ponderea întreprinderilor Agricole în total producerea cărnii masa vie, 2017-2020 (cu excepția păsărilor)	12
Figură 8: Creșterea/descreșterea exporturilor, 2016-2020.....	18
Figură 9: Evoluția balanței comerciale a cărnii, 2016-2020.....	21
Figură 10: Balanța comercială după statele importatoare, 2020	22

Sumar Executiv

Producerea Locală de carne

În perioada anilor 2010-2016, producția de carne locală a crescut consecutiv, în mediu cu 6.5% anual, sau 52% creștere în 8 ani, de la 91 mii tone în 2009 la 138 mii tone în 2016.

În perioada următoare a anilor, 2017-2020, producția locală de carne scade constant, atingând rezultatele anului 2014. Astfel volumul producției locale scade de la 138 mii tone în anul 2016 la 119 mii tone în 2020.

În mediu se atestă o scădere consecventă de cca. 4% anual, în ultimii 4 ani. Deficitul, la prima vedere, de producere locală a cărnii, ar fi necesar a fi compensat de către import. Totuși această corelație nu se atestă, volumele importate fiind neschimbate, 31 mii tone în 2017 și 32 mii tone în 2020.

Consumul populației a cărnii, scade de la 164 mii tone în 2013 la 147 mii tone în 2020, sau o diferență de 17 mii tone. Ponderea consumului populației din total carne disponibilă, constituie cca. 98%, producerea locală asigurând cca. 79% din consumul necesar.

Deficitul de carne existent de 20% din total consumat, sau cca. 33 mii tone anual potențial poate fi asigurat de către producătorii locali, ceea ce ar reprezenta cca. 600 milioane lei venit anual adițional pentru întreprinderile locale și contribuția la PIB național.

Potrivit datelor BNS, în 2020 în Moldova s-a produs carne în masă vie spre vânzare de cca. 172 mii tone, din care doar 55% au fost livrate de către întreprinderile agricole, 45% respectiv revenindu-i gospodăriei populației. Doar la capitolul pasărilor sacrificare pentru carne, întreprinderile agricole au furnizat un confortabil 70% din total.

Dacă excludem carnea de pasăre, mai mult de jumătate din cantitatea livrată (53%), este asigurată de către gospodăriile populației, producerea cărnii la nivel industrial **fiind într-o profundă criză**.

Potențialul substituirii, anual lei

	Substituire Import, lei	Sustituire producere casnică, lei	Pondere
<i>Carne de vita</i>	21,573,000	374,850,000	10%
<i>Carne de porc</i>	169,303,000	2,259,980,000	62%
<i>Carne de pasăre</i>	381,225,000	707,421,000	28%
Total	572,101,000	3,342,251,000	100%

Importurile de Carne

Valoarea totală de import a cărnii în 2020 a constituit cca. \$37 milioane. Balanța comercială pe dimensiunea produselor din carne s-a cifrat la cca. -\$31 milioane.

Carnea de pasăre și carnea de porc, cumulativ constituie 88% din valoarea importurilor.

Valoarea importurilor a crescut în ultimii 5 ani cu cca. 58%, de la \$23 milioane în 2016 la \$37 milioane în 2020, ceea ce ar constitui o creștere medie a importurilor de cca. 10% anual.

Sub aspect cantitativ Moldova în 2020 a importat cca. 28.4 mii tone de carne. Din total cantitate importată, , 82% a constituit importul cărnii de pasăre.

Principalul importator, ca valoare este Ucraina, totalizând \$13.26 milioane import de carne în 2020, sau cca. 36.2% din total carne importată.

Exporturile de carne

Valoarea exporturilor cărnii în 2020 a fost una modestă și s-a cifrat la cca. \$6 milioane. Balanța comercială la acest capitol, așa cum a fost menționat mai sus, este una negativă de cca. -\$31 milioane.

Cel mai mult s-a exportat carnea din categoria "Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată", în valoare de cca. \$4 milioane, sau 64% din total exporturi de carne. Pe locul 2, ca valoare exportată se situează carnea de bovine, cca. \$1 milion sau 18% din total exporturi de carne. Carnea de oaie/capră și carnea de bovine, cumulativ constituie 84% din valoarea exporturilor.

Valoarea exporturilor a scăzut în ultimii 5 ani cu cca. -23%, de la \$8.4 milioane în 2016 la \$6 milioane în 2020, ceea ce ar constitui o scădere medie a importurilor de cca. -6% anual.

Datele demonstrează statistic, capacitatea scăzută a producătorilor autohtoni de a exporta carne, având o descreștere pronunțată. În special a scăzut drastic exportul cărnii de bovine, -28% anual pe parcursul ultimilor 5 ani. Carne de porcine, în general nu se exportă.

Sub aspect cantitativ Moldova în 2020 a exportat cca. 2.3 mii tone de carne. Din total cantitate exportată, , 52% a constituit exportul cărnii de oaie/capra.

Principalul importator, ca valoare este Federația Rusă, totalizând \$2.18 milioane import de carne din Moldova în 2020, sau cca. 36.% din total carne exportată.

Balanța Comercială

La capitolul cărnii, Moldova constant pe parcursul anilor înregistrează o balanță comercială negativă. În 2020 balanța comercială a fost de cca. minus \$30 milioane.

Pe parcursul ultimelor 5 ani balanța comercială are o evoluție extrem de negativă, importurile depășind substanțial exporturile de carne, cu o scădere de cca. 16% anual în ultimii ani, sau 108% 2016 versus 2020.

Ucraina este principalul importator de produse de carne, în raport cu care, Moldova are și cea mai negativă balanță comercială. Din Ucraina se importă carne de \$13 milioane și se exportă zero. Același lucru este valabil și pentru primele 7 poziții de state importatoare, și anume, Ucraina, Polonia, Germania, Ungaria, Brazilia, Spania, cumulativ care, dețin 85% de import de carne.

Doar carnea specifică statelor musulmane, înregistrează o balanță comercială pozitivă, si anume:

- Carne de bovine, congelată
- Carne de cai, măgari, câțari, proaspătă, refrigerată sau congelată
- Carne de oaie sau capra, proaspătă, refrigerată sau congelată

Efectiv de animale necesar substituirii importurilor

În termeni cantitativi, ca potențial substituire import, Moldova ar putea produce:

	Tone/anual
Carne de Pasăre	23 142
Carne de vită (bovine)	374
Carne de porc	3 448

Ca număr (efectiv), pentru a substitui importul, Moldova ar putea produce anual adițional:

Număr de porci pentru substituire import, unități	22,804
Număr de Vite, substituire import, unități	1400
Carne de Pasăre	16,769,565

Valoarea investițiilor necesare pentru creșterea locală a efectivului de animale pentru substituirea importului de carne și a 10% din producerea populației.

Dacă prognozăm, intenția întreprinderilor agricole de a substitui importul și o parte din carne produsă de către gospodăriile populației, aceasta ar deschide o altă perspectivă de dezvoltare a sectorului zootehnic.

Investițiile necesare necesar pentru a produce cantitatea de carne necesară substituirii importului de carne și 10% din producerea populației, poate fi rezumat în următorul tabel:

	Investiția substituire import, mil USD	Investiția substituire 10%, producția populației	Total suma investiției, mil USD	Ponderea în total
Carne de bovine	2.0	7.2	9.2	13%
Carne de porc	2.2	5.9	8.0	11%
Carne de pasăre	55.0		55.0	76%
Total	59.2	13.0	72.2	100%

În caz că se dorește unui program investițional mai solid cu substituirea producției populației la cote mai mari, suma investiției crește corespunzător:

Investiția în dependența de cota % de substituire a producției populației

Cota substituirii la populație	Bovine, mil USD	Porc, mil. USD	Pasăre, mil. USD	Total investiție, mil. USD
10%	9	8	0	17
20%	14	14	0	28
30%	21	20	0	41
40%	41	26	0	66
50%	60	32	0	92
60%	120	38	0	157

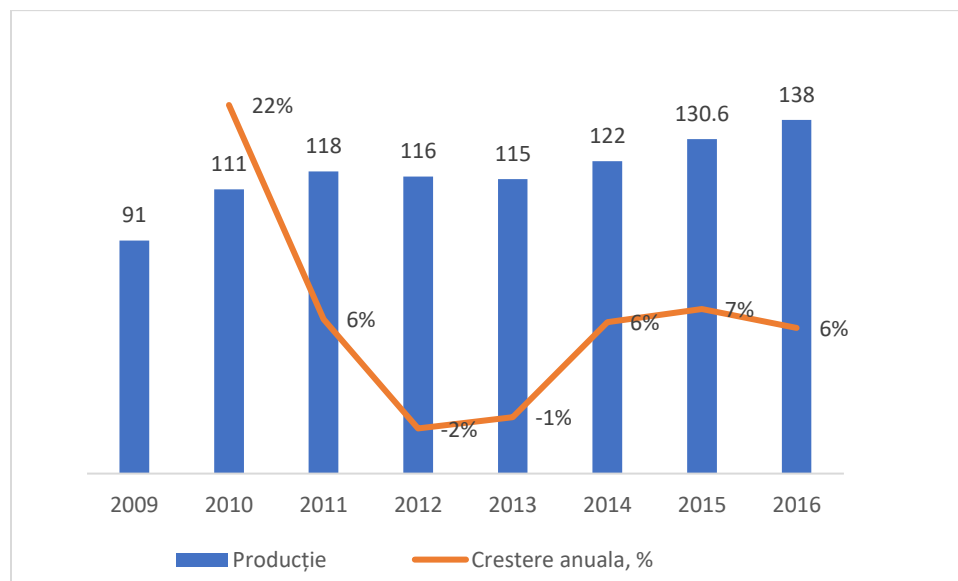
Care este necesarul de Carne (carne de orice specie) de care au nevoie întreprinderile de procesare/fabricație de produse finite din carne

A. Analiza producerii actuale (dinamica si structura) – carne de orice specie si produse din carne.

Evoluția producției de carne, în ultimii 12 ani, convențional poate fi divizată în două perioade distincte. Perioada de creștere a producției autohtone anii 2010-2016, și perioada descreșterii graduale în limitele anilor 2017-2020.

Astfel în perioada anilor 2010-2016, producția de carne locală a crescut consecutiv, în mediu cu 6.5% anual, sau 52% creștere în 8 ani, de la 91 mii tone în 2009 la 138 mii tone în 2016.

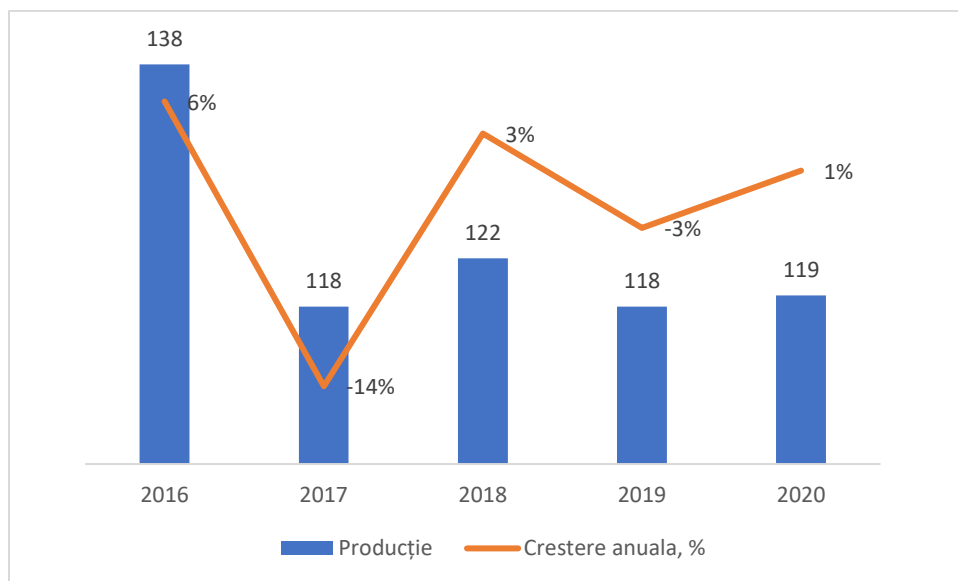
Figură 1: Evoluția producției de carne, 2010-2016, mii tone

În perioada următoare a anilor, 2017-2020, producția locală de carne scade constant, atingând rezultatele anului 2014.

Astfel volumul producției locale scade de la 138 mii tone în anul 2016 la 119 mii tone în 2020.

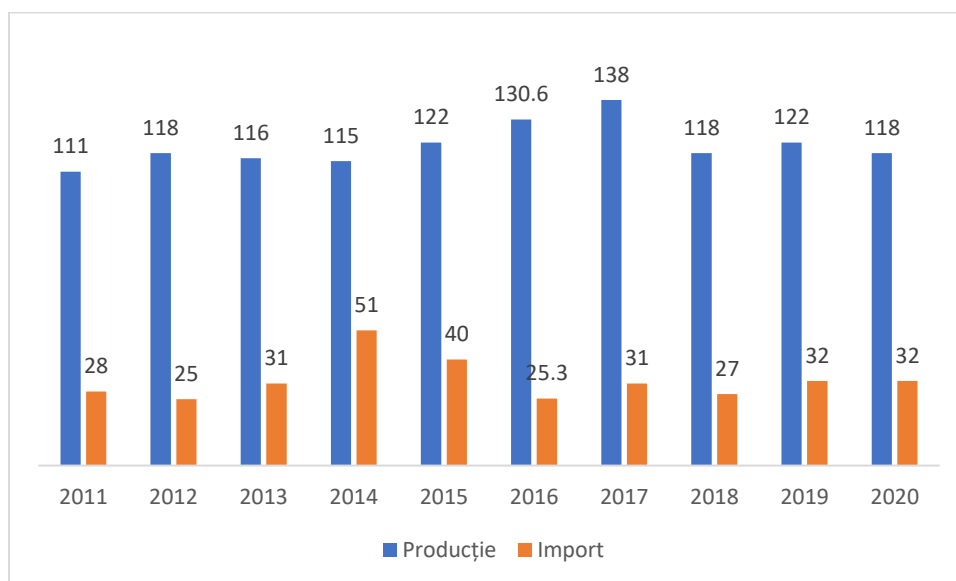
Figură 2: Evoluția producției de carne, 2017-2020, mii tone

În mediu se atestă o scădere consecventă de cca. 4% anual, în ultimii 4 ani.

Deficitul, la prima vedere, de producere locală a cărnii, ar fi necesar a fi compensat de către import. Totuși această corelație nu se atestă, volumele importate fiind neschimbate, 31 mii tone în 2017 și 32 mii tone în 2020.

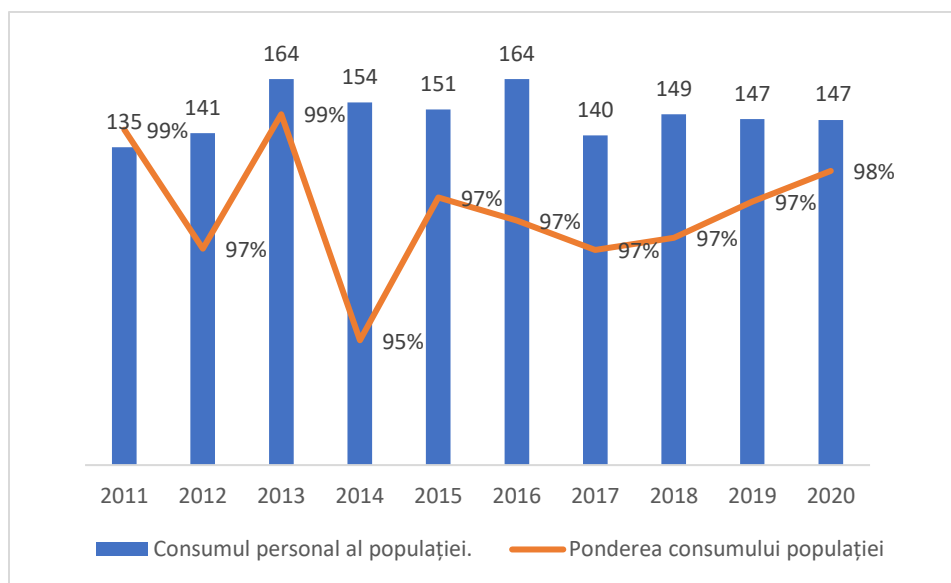
Figură 3: Evoluția producției de carne vs. importul cărnii, 2011-2020, mii tone

Acest fenomen s-ar datora diminuării consumului de carne în țară, respectiv proporțional exodului populației, ca fenomen negativ al migrărilor din ultimul deceniu.

Figura de mai jos, reprezintă evoluția cantitativă a consumului local de carne în ultimii 10 ani.

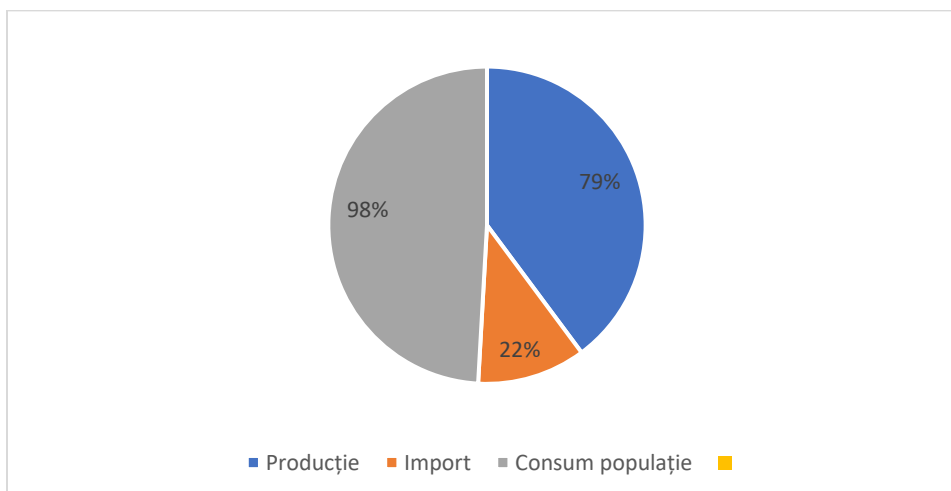
Figură 4: Consumul personal al populației / ponderea în total, 2011-2020, mii tone

Consumul populației a cărnii, scade de la 164 mii tone în 2013 la 147 mii tone în 2020, sau o diferență de 17 mii tone.

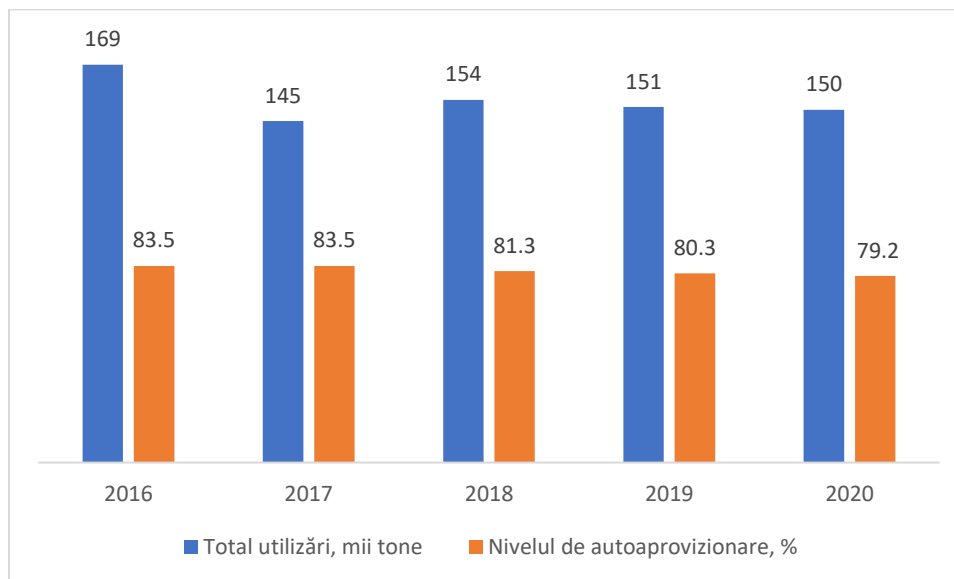
Ponderea consumului populației din total carne disponibilă, constituie cca. 98%, producerea locală asigurând cca. 79% din consumul necesar. Figura de mai jos reprezintă ponderile respective.

Figură 5: Ponderea consumurilor în total carne disponibilă pe piața locală, anul 2020

În ceea ce privește nivelul de aprovizionare cu carne produsă local, pentru necesitățile proprii de consum și producere, acest indicator atinge cota de cca. 80%, sau cca. 20% există deficit de carne pentru consumurile locale.

Figură 6: Nivelul de aprovizionare cu carnea produsă local

Deficitul de carne existent de 20% din total consumat, sau cca. 33 mii tone anual potențial poate fi asigurat de către producătorii locali, ceea ce ar reprezenta cca. 600 milioane lei venit anual adițional pentru întreprinderile locale și contribuția la PIB național.

Cu toate că la nivel local producerea de carne constituie 80% din total necesar, se indică o analiză detaliată a volumului de carne produs local.

Potrivit datelor BNS, în 2020 în Moldova s-a produs carne în masă vie spre vânzare de cca. 172 mii tone, din care doar 55% au fost livrate de către întreprinderile agricole, 45% respectiv revenindu-i gospodăriei populației.

Tabel 1: Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020

	<i>Intreprinderile agricole</i>	<i>Gospodariile populatiei</i>	<i>Ponderea Intreprinderilor agricole</i>
<i>bovine</i>	6.3	6.8	48%
<i>porcine</i>	46.0	47.8	49%
<i>ovine si caprine</i>	0.2	3.9	5%
<i>pasari</i>	42.9	17.7	71%
<i>alte specii</i>	0.1	0.9	10%
Total, mii tone	95.5	77.1	55%

Doar la capitolul pasărilor sacrificare pentru carne, întreprinderile agricole au furnizat un confortabil 70% din total. Pentru rectificarea analizei vom exclude producerea cărnii din pasăre pentru a înțelege situația pe celelalte tipuri de animale.

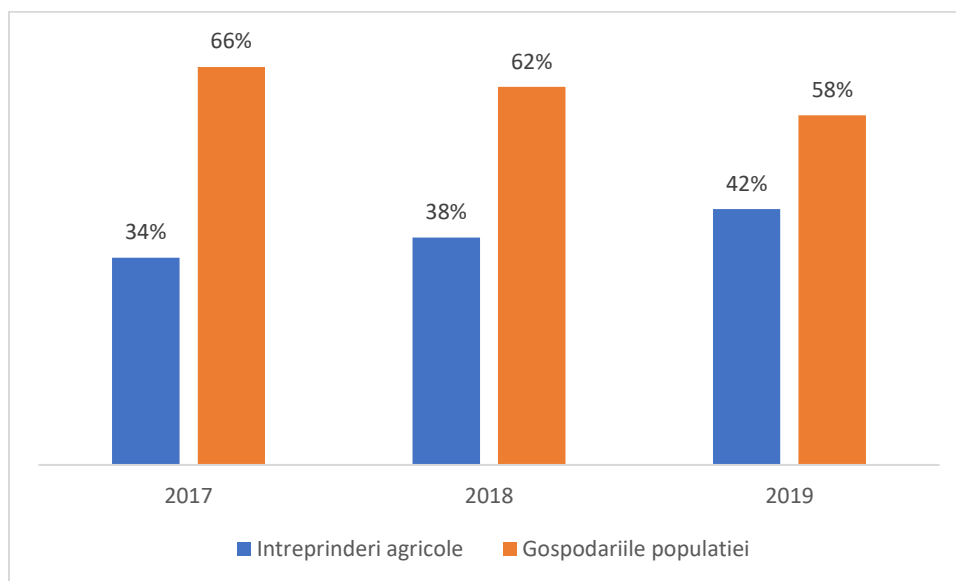
Tabel 2: Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020 (cu excepția păsărilor).

	Întreprinderile agricole	Gospodăriile populației	Ponderea întreprinderilor agricole
bovine	6.3	6.8	48%
porcine	46.0	47.8	49%
ovine și caprine	0.2	3.9	5%
alte specii	0.1	0.9	10%
Total, mii tone	52.6	59.4	47%

Din tabelul prezentat mai sus rezultă, că mai mult de jumătate din cantitatea livrată (53%), este asigurată de **către gospodăriile populației**, producerea cărnii la nivel industrial fiind într-o profundă criză.

Privind, totuși, evoluția ponderii întreprinderilor agricole în producția cărnii ca masă vie, se constată o creștere volumului produs de carne la nivel de întreprinderi agricole. Pondere crește de la 34% în 2017 la 53% în 2020, ceea ce denotă un trend de dezvoltare a sectorului în ultimii ani.

Figură 7: Ponderea întreprinderilor Agricole în total producerea cărnii masa vie, 2017-2020 (cu excepția păsărilor)

Potențialul veniturilor adiționale pentru întreprinderile agricole locale, în cazul substituirii cărnii produse de gospodăriile populației, ar fi de cca. 3,3 miliarde de lei anual. Cumulând și substituirea importurilor, veniturile anuale ale întreprinderilor agricole locale s-ar cifra la cca. 4 miliarde lei anual, din care:

Tabel 3: Potențialul substituirii, anual lei

	Substituire Import, lei	Sustituire producere casnică, lei	Pondere
Carne de vita	21,573,000	374,850,000	10%
Carne de porc	169,303,000	2,259,980,000	62%
Carne de pasăre	381,225,000	707,421,000	28%
Total	572,101,000	3,342,251,000	100%

B. Analiza importurilor de carne si produse din carne (dinamica si structura)

Valoarea totală de import a cărnii în 2020 a constituit cca. \$37 milioane. Balanța comercială pe dimensiunea produselor din carne s-a cifrat la cca. -\$31 milioane.

Partea leului la import a revenit cărnii de pasăre, sau cca \$22.4 milioane (61%).

Tabel 4: Valoarea importurilor de carne, milioane USD, 2020

	milioane USD	Ponderea, in total import ca valoare
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	22.43	61%
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	9.96	27%
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1.72	5%
Carne de bovine, congelată	1.01	3%
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	0.61	2%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catâri sau barde, proaspete,...	0.58	2%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.26	1%
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate...	0.07	0%
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.03	0%
Total	36.67	100%

Carnea de pasăre și carnea de porc, cumulativ constituie 88% din valoarea importurilor.

Valoarea importurilor a crescut în ultimii 5 ani cu cca. 58%, de la \$23 milioane în 2016 la \$37 milioane în 2020, ceea ce ar constitui o creștere medie a importurilor de cca. 10% anual.

Tabel 5: Evoluția importurilor de carne, milioane USD, 2016- 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	13.14	15.59	16.85	23.26	22.43
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	7.51	15.28	15.48	14.46	9.96
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	0.97	1.37	1.51	1.78	1.72
Carne de bovine, congelată	0.40	0.36	0.56	0.50	1.01
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	0.44	0.53	0.73	0.84	0.61
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	0.47	0.55	0.73	0.64	0.58
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.22	0.10	0.07	0.09	0.26
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate	-	0.01	0.09	0.10	0.07
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.01	0.02	0.03	0.09	0.03
Total	23.16	33.79	36.05	41.76	36.67

Cu toate că importurile valorice de carne, au înregistrat o creștere în ultimii 5 ani, în perioada anilor 2019-2020, importurile scad cu cca 12%.

Tabel 6: Evoluția importurilor de carne, %, 2016- 2020

	Creștere medie anuală, 2016-2020	Creștere 2019-2020
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	11%	-4%
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	6%	-31%
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	12%	-3%
Carne de bovine, congelată	20%	100%
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	7%	-27%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	4%	-10%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	3%	193%
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate	69%	-35%
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	27%	-62%
Total	10%	-12%

Diminuarea importurilor cărnii 2019-2020 se datorează în special scăderii importului cărnii de porc, de la \$14.46 milioane la \$9.96 milioane. (delta de \$4.5

milioane). Cauza principală fiind micșorarea consumului de carne de porc de către populație, în 2020 (67.5 mii tone) versus 2019 (71.6 mii tone).

Sub aspect cantitativ Moldova în 2020 a importat cca. 28.4 mii tone de carne.

Tabel 7: Evoluția importurilor de carne, tone, 2016- 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	16719	15853	17947	22482	23142
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	3113	5829	6274	4916	3448
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1068	1305	1517	1237	1084
Carne de bovine, congelată	557	492	577	415	358
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	177	139	195	168	286
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	42	49	68	75	47
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	97	30	8	19	16
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate		1	15	18	11
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	1	1	1	20	3
Total	21774	23699	26602	29350	28395

Din total cantitate importată, , 82% a constituit importul cărnii de pasăre.

Tabel 8: Ponderea categoriilor de carne importate, 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	76.8%	66.9%	67.5%	76.6%	81.5%
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	14.3%	24.6%	23.6%	16.7%	12.1%
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	4.9%	5.5%	5.7%	4.2%	3.8%
Carne de bovine, congelată	2.6%	2.1%	2.2%	1.4%	1.3%
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	0.8%	0.6%	0.7%	0.6%	1.0%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	0.2%	0.2%	0.3%	0.3%	0.2%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.4%	0.1%	0.0%	0.1%	0.1%
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate	0.0%	0.0%	0.1%	0.1%	0.0%
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Principalul importator, ca valoare este Ucraina, totalizând \$13.26 milioane import de carne în 2020, sau cca. 36.2% din total carne importată.

Tabel 9: Importul de carne după țara de origine, milioane USD, 2016-2020

	Import, mil USD	Pondere în import
Ucraina	13.26	36.2%
Polonia	4.39	12.0%
Germania	3.136	8.6%
Ungaria	3.055	8.3%
Brazilia	3	8.2%
Spania	2.572	7.0%
România	1.637	4.5%
Franța	1.425	3.9%
Belgia	1.356	3.7%
Olanda	0.837	2.3%
Italia	0.738	2.0%
Bielorusia	0.448	1.2%
Federația Rusă	0.244	0.7%
Irlanda	0.23	0.6%

C. Analiza exporturilor de carne și produse din carne (dinamica și structura)

Valoarea exporturilor cărnii în 2020 a fost una modestă și s-a cifrat la cca. \$6 milioane. Balanța comercială la acest capitol, așa cum a fost menționat mai sus, este una negativă de cca. -\$31 milioane.

Cel mai mult s-a exportat carnea din categoria "Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată", în valoare de cca. \$4 milioane, sau 64% din total exporturi de carne.

Tabel 10: Valoarea exporturilor de carne, milioane USD, 2020

	milioane USD	Pondere, in total export ca valoare
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	3.916	64%
Carne de bovine, congelată	1.099	18%
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.583	10%
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	0.337	6%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.104	2%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	0.033	1%
Total	6.072	100%

Pe locul 2, ca valoare exportată se situează carnea de bovine, caa. \$1 milion sau 18% din total exporturi de carne.

Carnea de oaie/capră și carnea de bovine, cumulativ constituie 84% din valoarea exporturilor.

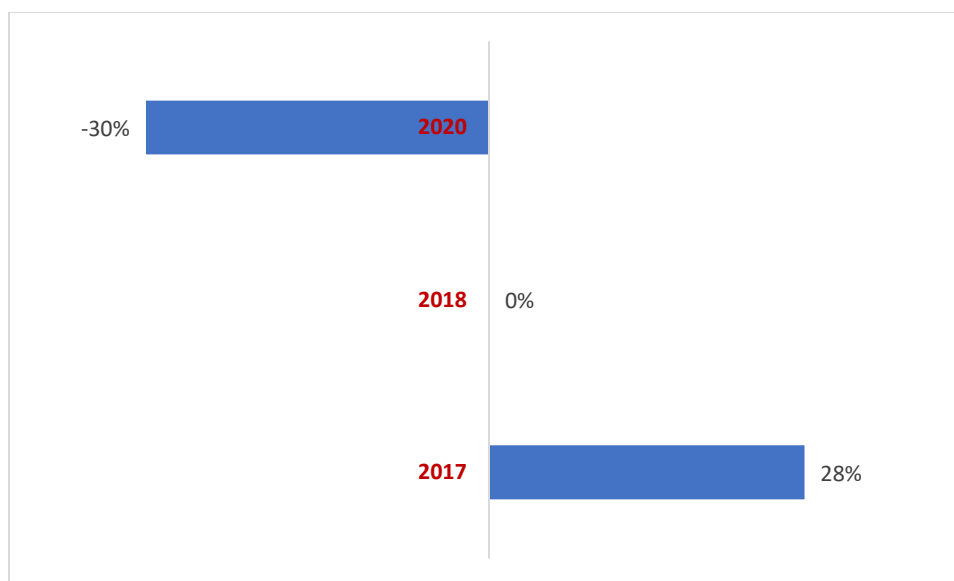
Valoarea exporturilor a scăzut în ultimii 5 ani cu cca. -23%, de la \$8.4 milioane în 2016 la \$6 milioane în 2020, ceea ce ar constitui o scădere medie a importurilor de cca. -6% anual.

Tabel 11: Evoluția exporturilor de carne, milioane USD, 2016- 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	1.51	4.72	5.33	5.12	3.92
Carne de bovine, congelată	6.57	5.59	3.90	2.05	1.10
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.29	0.43	0.46	0.76	0.58
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	0.00	0.00	0.01	0.15	0.34
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.00	0.00	0.00	0.64	0.10
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	0.05	0.06	0.02	0.00	0.03
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.03	0.04	0.00	0.00	0.00
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00
Total	8.47	10.84	9.72	8.73	6.07

În ultimii 5 ani, exporturile au înregistrat fluctuații atât pozitive, cât și negative. Doar în perioada anului 2017, s-a atestat o creștere a exporturilor de carne, restul anilor având o evoluție negativă.

Figură 8: Creșterea/descreșterea exporturilor, 2016-2020

În anul 2020, exporturile scad brusc cu -30%, nivelul valoric al lor fiind mai mic decât 5 ani în urmă, atestând o criză profundă în capacitatea de a exporta produse din carne.

Tabel 12: Evoluția exporturilor de carne, %, 2016- 2020

	Creștere medie anuală, 2017-2020	Creștere 2019-2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	-4%	-24%
Carne de bovine, congelată	-28%	-46%
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	6%	-23%
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	-	119%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	-	-84%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	-10%	-
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	-100%	-
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	-	-

Tabelul de mai sus, demonstrează statistic încă o dată, capacitatea scăzută a producătorilor autohtoni de a exporta carne, având o descreștere pronunțată.

În special a scăzut drastic exportul cărnii de bovine, -28% anual pe parcursul ultimilor 5 ani. Carne de porcine, în general nu se exportă.

Totuși o au fost și perioade când exportul cărnii a avut un trend pozitiv, în special, perioada de până 2019 și doar la capitolul " Carne de oaie sau capră/Cai, măgari..., acesta fiind unicul produs la care există cerere.

Tabel 13: Creșterea exporturilor, %, 2016-2020

	2017	2018	2019	2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	213%	13%	-4%	-24%
Carne de bovine, congelată	-15%	-30%	-47%	-46%
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	50%	7%	65%	-23%
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	-	-	1825%	119%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	-	-100%	-	-84%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	22%	-64%	-95%	3200%
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	31%	-97%	-100%	#DIV/0!
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	-100%	-	-	-
Total	28%	-10%	-10%	-30%

Sub aspect cantitativ Moldova în 2020 a exportat cca. 2.3 mii tone de carne.

Tabel 14: Evoluția exporturilor de carne, tone, 2016- 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	576	1655	1716	1567	1200
Carne de bovine, congelată	2615	1918	1342	724	380
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani			20	260	364
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	139	186	202	324	255
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	94	38	12	2	59
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată		0		268	42
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	42				
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	25	18	0		
Total	3491	3815	3292	3145	2300

Din total cantitate exportată, , 52% a constituit exportul cărnii de oaie/capră.

Tabel 15: Ponderea categoriilor de carne exportate, 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	16%	43%	52%	50%	52%
Carne de bovine, congelată	75%	50%	41%	23%	17%
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	0%	0%	1%	8%	16%
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	4%	5%	6%	10%	11%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	3%	1%	0%	0%	3%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0%	0%	0%	9%	2%
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1%	0%	0%	0%	0%

Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	1%	0%	0%	0%	0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

În ceea ce privește evoluția prețurilor de export, se adevărește o creștere graduală în ultimii 5 ani, fiind o motivație în plus pentru exportatori. Prețul exportului ca totalitate a avut o ascensiune pozitivă de 4% anual în USD. Evoluția prețurilor pe categorii de produse se poate vedea în tabelul următor.

Tabel 16: Evoluția prețurilor la export, USD/tonă

	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020	2019-2020
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	2 620	2 850	3 106	3 269	3 263	4%	-0.2%
Carne de bovine, congelată	2 511	2 915	2 905	2 837	2 892	3%	1.9%
Carne de cai, măgari, catări, proaspătă, refrigerată sau congelată	2 079	2 328	2 287	2 346	2 286	2%	-2.5%
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	-	-	400	592	926	18%	56.3%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	489	1 474	1 667	500	559	3%	11.9%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	-	-	-	2 377	2 476	1%	4.2%

Principalul importator, ca valoare este Federația Rusă, totalizând \$2.18 milioane import de carne din Moldova în 2020, sau cca. 36.% din total carne exportată.

Tabel 17: Exportul de carne după țara importatoare, milioane USD, 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Ponderea în export, 2020
Federația Rusă	7.17	8.29	6.92	5.21	2.18	36%
Bahrain	-	-	0.09	0.69	1.21	20%
Uzbekistan	-	-	-	0.29	0.94	15%
Irak	0.77	0.86	0.35	0.06	0.58	10%
Azerbaidjan	0.32	0.08	0.08	0.56	0.36	6%
Iordania	-	-	-	-	0.20	3%
Kazahstan	-	-	-	-	0.19	3%
Oman	-	0.28	0.20	0.00	0.14	2%
Georgia	-	-	-	0.74	0.10	2%
Egipt	0.13	0.18	0.42	0.41	0.09	1%
Qatar	0.00	0.94	0.76	0.30	0.05	1%
Bielorusia	-	-	-	-	0.03	0%
Polonia	-	-	-	-	0.02	0%
Kuweit	-	-	0.52	0.24	0.02	0%
	8.47	10.84	9.72	8.73	6.07	100%

D. Balanța comercială (dinamica și structura)

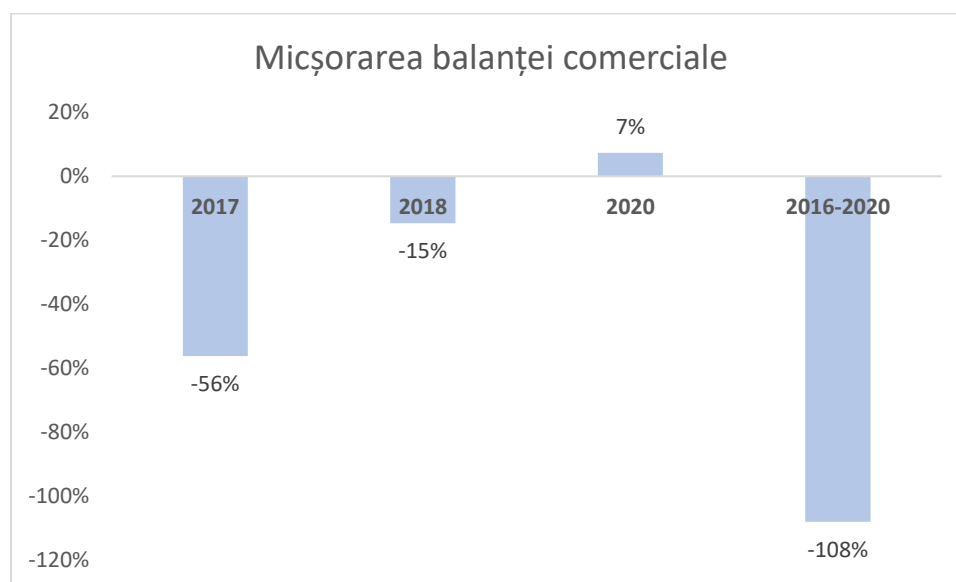
La capitolul cărnii, Moldova constant pe parcursul anilor înregistrează o balanță comercială negativă. În 2020 balanța comercială a fost de cca. minus \$30 milioane.

Tabel 18: Evoluția balanței comerciale a produselor din carne, 2016-2020

Anul	Import, mil. USD	Export, mil. USD	Balanța Comercială, mil. USD
2016	23.2	8.5	-14.7
2017	33.8	10.8	-23.0
2018	36.0	9.7	-26.3
2019	41.8	8.7	-33.0
2020	36.7	6.1	-30.6

Pe parcursul ultimelor 5 ani balanța comercială are o evoluție extrem de negativă, importurile depășind substanțial exporturile de carne, cu o scădere de cca. 16% anual în ultimii ani, sau 108% 2016 versus 2020.

Figură 9: Evoluția balanței comerciale a cărnii, 2016-2020

Ucraina este principalul importator de produse de carne, în raport cu care, Moldova are și cea mai negativă balanță comercială. Din Ucraina se importă carne de \$13 milioane și se exportă zero. Același lucru este valabil și pentru primele 7 poziții de state importatoare, și anume, Ucraina, Polonia, Germania, Ungaria, Brazilia, Spania, cumulativ care, dețin 85% de import de carne.

Figură 10: Balanța comercială după statele importătoare, 2020

	Import, mil USD	Balanța comercială, mil USD	Creșterea Importului, %, 2016-2020	Pondere în balanța negativă
Ucraina	13	-13	17	-43.3%
Polonia	4	-4	5	-14.3%
Germania	3	-3	1	-10.3%
Ungaria	3	-3	23	-10.0%
Brazilia	3	-3	50	-9.8%
Spania	3	-3	52	-8.4%
România	2	-2	-18	-5.4%
Franța	1	-1	26	-4.7%
Belgia	1	-1	-2	-4.4%
Olanda	1	-1	68	-2.7%
Italia	1	-1	11	-2.4%
Bielorusia	0	0		-1.4%
Federația Rusă	0	2		6.3%
Irlanda	0.230	(0.230)	8	-0.8%
Zona Nes	0.091	(0.091)	4	-0.3%
Austria	0.075	(0.075)	-11	-0.2%
Paraguay	0.057	(0.057)		-0.2%
Republica Cehă	0.049	(0.049)		-0.2%
Noua Zeelandă	0.022	(0.022)	16	-0.1%
Suedia	0.020	(0.020)	89	-0.1%
Lituania	0.017	(0.017)		-0.1%
Argentina	0.003	(0.003)		0.0%
Danemarca	0.001	(0.001)	-75	0.0%
Slovacia	0.001	(0.001)	-65	0.0%
Bahrain	0.000	1.205		3.9%
Uzbekistan	0.000	0.935		3.1%
Irak	0.000	0.579		1.9%
Azerbaidjan	0.000	0.355		1.2%
Iordania	0.000	0.197		0.6%
Kazahstan	0.000	0.185		0.6%
Oman	0.000	0.138		0.5%
Georgia	0.000	0.096		0.3%
Egipt	0.000	0.090		0.3%
Qatar	0.000	0.047		0.2%
Kuweit	0.000	0.016		0.1%
Total	37	-31		

Unicele state unde Moldova înregistrează o balanță comercială pozitivă sunt Federația Rusă și un număr de state preponderent musulmane, Bahrain, Uzbekistan, Irak, Azerbaidjan, Iordania, Kazahstan, Oman, Georgia, Egipt, Qatar, Kuweit. Aici balanța comercială a Moldovei este de cca. \$6 milioane, ceea ce constituie doar 12% pondere în total balanța comercială.

După tipul cărnii, tabelul următor reprezintă statistica balanței comerciale.

Tabel 19: Balanța comercială, după tipul produsului de carne, 2020

	Import, mil USD	Balanța comercială, mil USD
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	22.4	-22.1
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	10.0	-10.0
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1.7	-1.7
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	0.6	-0.6
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catâri sau barde, proaspete	0.6	-0.5
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.3	-0.2
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate	0.1	-0.1
Carne de bovine, congelată	1.0	0.1
Carne de cai, magari, catâri, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.0	0.6
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.0	3.9
Total	36.7	-30.6

După cum se poate de observat, doar carnea specifică statelor musulmane, înregistrează o balanță comercială pozitivă, si anume:

- Carne de bovine, congelată
- Carne de cai, magari, catâri, proaspătă, refrigerată sau congelată
- Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată

Balanța comercială a cărnii de bovine congelate este la limită, cu un surplus pozitiv de doar \$90 mii.

Ce efectiv de animale (porci, bovine de carne, păsări și alte animale) este necesar pentru a produce cantitatea de carne necesară substituirii importului de carne și măruntaielor de animale, preparate și produse din carne

După cum s-a stabilit în acest studiu, Moldova anual, sub aspect cantitativ Moldova în 2020 a importat cca. 28.4 mii tone de carne, după cum urmează:

	2016	2017	2018	2019	2020
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	16719	15853	17947	22482	23142
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	3113	5829	6274	4916	3448
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1068	1305	1517	1237	1084
Carne de bovine, congelată	557	492	577	415	358
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	177	139	195	168	286
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete	42	49	68	75	47
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	97	30	8	19	16
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate		1	15	18	11
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	1	1	1	20	3
Total	21774	23699	26602	29350	28395

În ceea ce privește, valoarea monetară a importurilor de carne, acest indicator constituie cca. \$36.7 milioane anual, cu specificația de rigoare în următorul tabel:

	milioane USD	Ponderea, în total import ca valoare
Carne și organe comestibile de păsări din specia Gallus domesticus, rațe, găște, curcani	22.43	61%
Carne de porc, proaspătă, refrigerată sau congelată	9.96	27%
Grăsime de porc, fără carne slabă și grăsime de pasăre, netopită sau extrasă în alt mod, proaspătă, refrigerată	1.72	5%
Carne de bovine, congelată	1.01	3%
Carne și organe comestibile, sărate, în saramură, uscate sau afumate; făinuri și făinuri comestibile din carne	0.61	2%
Organe comestibile de la bovine, porcine, ovine, caprine, cai, magari, catări sau barde, proaspete,...	0.58	2%
Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată	0.26	1%
Carne și organe comestibile de iepuri, iepuri de câmp, porumbei și alte animale, proaspete, refrigerate sau congelate...	0.07	0%
Carne de oaie sau capră, proaspătă, refrigerată sau congelată	0.03	0%
Total	36.67	100%

Principalele grupe de import, cumulativ sunt:

- Carnea de pasăre,
- Carnea de vită,
- Carnea de porc.

În termeni cantitativi, ca potențial substituie import, Moldova ar putea produce:

	Tone/anual
Carne de Pasăre	23 142
Carne de vită (bovine)	374
Carne de porc	3 448

Acestea vor fi cifrele statistice de referință pentru analitica în cadrul acestui capitol.

A. Carnea de Porc

Una dintre cele mai mari rase, cu rate mari de creștere și inclusiv răspândite în Moldova, este albul. Mistreții cântăresc în medie până la 400 kg. La porcii din rasa Mirgorod, indicatorul atinge 250 kg. 240 kg pentru porci este o cifră medie. Porcii cântăresc și mai mult, în cazul în care fermierul nu scapă de hrana hrănitoare

Rasele mixte: Având aptitudini universale, rasele mixte sunt și cele mai răspândite. Cu alte cuvinte, porcii de rasă mixtă pot fi sacrificați pentru carne la o vârstă timpurie sau ținuți la îngrășat pentru grăsime. În general, se obțin carcasse cu un procent de carne între 53 și 65% și cu până la 29-37% grăsime.

Rasele specializate pe carne: Spre deosebire de celelalte rase, suinele din această categorie au trunchiul lung, pieptul mai puțin adâncit, iar partea din față mult mai mică decât cea din spate, care se remarcă prin pulpe foarte masive. O altă trăsătură distinctivă constă în aceea că țesuturile musculare ale acestor grăsuți se dezvoltă intens pe când grăsimea se depune mai lent. Dacă sunt hrăniți corect, aceștia cresc foarte repede și ajung să cântărească 100 kg în viu în numai șase-șapte luni. Cu mici variații în funcție de rasă, ponderea cărnii în carcasa acestor porci este de 58-67%, în timp ce grăsimea doar 21-32%.

Astfel, potrivit crescătorilor zoologi, s-a calculat că la 100 kg de greutate vie a unui porc rasă albă, productivitatea este în medie de 67 kg de carne, 19 kg de

grăsime. Coeficienții de conversie a animalului viu în carne netă, sunt prezentați în tabelul următor. Aceste cifre de referință vor sta la baza calculelor ulterioare:

Carne	65.0%
Grăsime	21.0%
Oase	11.6%
Oase și tendoane	1.0%
Pierderi la sacrificare	1.5%
Total	100%¹

Luînd în considerație datele de import și coeficienții de conversie, putem calcula numărul de porci care pot fi crescuți la fermele autohtone pentru a substitui carnea de import:

Masa importată anual, kg	3,448,000
Masa medie 1 porc viu	240
Coeficientul de conversie carne vie	63%
Masa carne vie 1 porc, kg	151.20
Număr de porci pentru substituire import, unități	22,804

Concluzie: Pentru a substitui importul actual de carne de porc, fermierii autohtoni va trebui să crească cca. 23 mii de capete adițional la numărul actual.

B. Carne de vită (bovine)

Tabelul producției de carne de bovine din greutatea vie face posibilă înțelegerea cantității de carne pe care se poate conta în anumite condiții.

Adesea, caracterizând productivitatea bovinelor, se folosește termenul „randament la carne de sacrificare”. Greutatea sacrificării poate varia în funcție de rasă și de tipul animalului.

Pentru a calcula parametrul, este necesar să se trateze încă un termen - „greutatea sacrificată a unui animal”. Este o greșeală să presupunem că această valoare este egală cu masa unui taur viu sau a unui vițel, deoarece un număr de părți ale corpului sunt eliminate de la bovine după sacrificare:

- picioarele inferioare;

¹ A se reține că datele tabelului sunt niște valori medii. Datele pot varia în funcție de rasa de porci, de vârsta lor, de caracteristicile individuale.

- cap;
- piele;
- organe interne;
- intestinelor.

După tăierea carcasei și îndepărtarea părților enumerate, se determină greutatea la sacrificare a animalului.

Următorii factori afectează în mod direct producția produselor:

- direcția productivității rasei - vacile crescute pentru a obține producții mari de lapte au un randament mediocru de produse din carne, iar animalele crescute ca carne, dimpotrivă, nu pot da un randament ridicat de lapte, dar randamentul și calitatea lor din carne sunt de câteva ori mai mari;
- sex - masculii sunt întotdeauna mai mari și mai bine dezvoltati decât vacile, prin urmare, cantitatea de carne pe care o primesc este mai mare;
- vârstă - cu cât este mai tânăr reprezentantul vitelor, cu atât rezultatul dorit al producției este mai mic, în cea mai mare parte, după un an și jumătate încep se câștigă un strat de țesut adipos;
- starea fiziologică - cu cât vitele sunt mai sănătoase, cu atât se îngrașă mai repede și mai bine.

Următorul tabel reprezintă indicatorii statistici privind „randament la carne de sacrificare”, în dependență de rasă bovine:

Rasă	Motley roșu	Kazah cu cap alb	Negru și pestriț	Stepă roșie	Kalmyk	Simmental
Greutatea vie la fermă, kg	487.1	464.8	462.7	451.1	419.6	522.6
Pierderi din transport, kg	7.3	9.7	8.3	8.7	11.7	8.3
Greutatea la fabrica de procesare a cărnii, kg	479.8	455.1	454.4	442.4	407.9	514.3
Înțesare mascara	52.80%	55.70%	52%	53.10%	54.50%	54.20%
Greutatea carcasei, kg	253.5	253.5	236.4	235.0	222.3	278.6
Conținutul intern de grăsime, kg	10.7	13.2	8.7	11.5	12.3	12.1
Eliberare internă de grăsime	4.20%	5.20%	3.70%	4.90%	5.60%	4.30%
Înțesarea sacrificării	55.10%	58.60%	54%	55.70%	57.50%	56.50%
Greutatea la sacrificare, kg	264.4	266.7	245.4	246.4	234.5	290.6

Utilizând niște valori mediane, putem compune numărul de bovine care pot fi crescuți la fermele autohtone pentru a substitui carnea de import:

Masa importată, kg	374,000
Masa medie 1 vită vie	468.0
Coeficientul de conversie carne vie	56%
Greutatea la fabrica de procesare a cărnii, kg	263.16
Număr de vite pentru substituire import, unități	1,421

Concluzie: Pentru a substitui importul actual de carne de vită, fermierii autohtoni va trebui să crească cca. 1400 de capete adițional la numărul actual.

C. Carne de pasăre

Randamentul la sacrificare a carcaselor de pui, găște, rațe și curcani este de 57 - 60% și 77 - 80% din cele semi-eviscerate.

În acest studiu se va considera indicatorul randamentului de sacrificare de 60%.

Masa importată, kg	23,142,000
Masa medie 1 pasăre, kg	2.3
Coeficientul de conversie carne vie	60%
Greutatea la fabrica de procesare a cărnii, kg	1.38
Număr de păsări pentru substituire import, unități	16,769,565

Concluzie: Pentru a substitui importul actual de carne de pasăre, fermierii autohtoni va trebui să crească cca. 16.8 milioane de capete adițional la numărul actual.

După cum s-a menționat în acest studiu, potrivit datelor BNS, în 2020 în Moldova s-a produs carne în masă vie spre vânzare de cca. 172 mii tone, din care doar 55% au fost livrate de către întreprinderile agricole, 45% respectiv revenindu-i gospodăriei populației.

Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020

	<i>Întreprinderile agricole</i>	<i>Gospodăriile populației</i>	<i>Ponderea întreprinderilor agricole</i>
<i>bovine</i>	6.3	6.8	48%
<i>porcine</i>	46.0	47.8	49%
<i>ovine și caprine</i>	0.2	3.9	5%

<i>pasari</i>	42.9	17.7	71%
<i>alte specii</i>	0.1	0.9	10%
Total, mii tone	95.5	77.1	55%

Dacă vom presupune, intenția întreprinderilor agricole de a substitui o parte din carne produsă de către gospodăriile populației, aceasta ar deschide o altă perspectivă de dezvoltare a sectorului zootehnic.

În acest exercițiu analitic, se propune excluderea cărnii de pasăre, prognozând substituirea producere de carne de către gospodăriile populației, la o cotă de 10%, ridicând producerea cu aceeași valoare a întreprinderilor agricole. În acest mod, tabelul " Vânzarea spre sacrificare, mii tone, 2020" ar arăta în felul următor:

	Intreprinderile agricole	Gospodariile populatiei	Ponderea Intreprinderilor agricole
bovine	7.6	5.5	58%
porcine	55.4	38.4	59%
ovine si caprine	0.2	3.9	5%
pasari	42.9	17.7	71%
alte specii	0.1	0.9	10%
Total, mii tone	106.2	66.4	62%

Totalizarea acestui subcapitol, privind efectivul potențial de animale (porci, bovine de carne, păsări și alte animale) necesar pentru a produce cantitatea de carne necesară substituirii importului de carne și 10% din producerea populației, poate fi rezumat în următorul tabel:

Tabel 20: Efectiv necesar de animale pentru substituirea importului și 10% din producerea de către populație

	Substituire import	Substituire 10%, gospodării a populației	Total efectiv
Porc	22,804	62,037	84,841
Bovine	1,421	4,978	6,399
Pasăre	16,769,565	-	16,769,565

VALOARE INVESTIȚIILOR NECESARE PENTRU CREȘTEREA LOCALĂ A EFECTIVULUI DE ANIMALE PENTRU SUBSTITUIREA IMPORTULUI DE CARNE ȘI A 10% DIN PRODUCEREA POPULAȚIEI

A. Carnea de vită

Se propune estimarea planului investițional a unei ferme tip de 100 de bovine la îngrețat. Ulterior investițiile estimate vor fi escaladate la nivel național, pentru a determina necesarul investițional global pe țară.

Investiția în astfel de fermă este semnificativ mai mică comparativ cu ferma de producere laptelui.

Planul investițional constituie din estimarea bifurcă a investițiilor în ferma propriu-zisă și în componenta agricolă de producere a furajelor.

Investiția detaliată pe componente de înființare a unei ferme tip de 1000 de bovine la îngrețat este prezentat mai jos.

Tabel 21: Investiția fermă pe detalieri

Specificare	Cantitate	Pret unitar, USD	Investiție, USD	Investiție, lei	Pondere sub total
Construcția grajdurilor	2	250,000	600,000	10,500,000	60%
Amenajarea locurilor individuale bovine	900	65	70,200	1,228,500	7%
Complex producerea nutret combinat	1	25,000	30,000	525,000	3%
Distribuitor de nutreturi	1	17,000	20,400	357,000	2%
Alte investitii - neprevazute	5%		36,030	630,525	4%
Mijloace circulante producere			250,000	4,375,000	25%
Subtotal	x	x	1,006,630	17,616,025	100%

Componenta vegetală ar majora suma investiției cu 5 371 333 lei (\$306,933), sau 23% din total, principala pondere investițională revenind utilajelor agricole.

Detalierea investiției a componentei vegetale, se prezintă în următorul tabel.

Specificare	Cantitate	Pret unitar, USD	Investiție, USD	Investiție, lei	Pondere subtotal
Procurare tractor - 220 c.p.	1	95,833	95,833	1,677,083	31%
Discuri - 4 m	1	25,000	25,000	437,500	8%
Scarificator - 3 m	1	10,000	10,000	175,000	3%
Cultivator total - 9 m	1	13,750	13,750	240,625	4%
Stropitoare tractata - 24 m	1	25,833	25,833	452,083	8%
Semănatoare cereale	2	12,083	24,167	422,917	8%
Semănatoare prasitoare	1	35,417	35,417	619,792	12%
Imprastietor ingrasaminte organice	1	16,267	16,267	284,667	5%
Grebla pentru fan	2	2,083	4,167	72,917	1%
Combina tractata pentru siloz	1	14,000	14,000	245,000	5%
Cositoare pentru fan	3	2,083	6,250	109,375	2%
Pres pentru boloate - fan - 3 unit	3	7,083	21,250	371,875	7%
Platforme transport nutret - 4 unit	4	3,750	15,000	262,500	5%
Subtotal	-	-	306,933	5,371,333	100%

Pentru producerea a 6399 de bovine pentru carne va fi necesar investiția în 6 ferme de acest fel.

	Substituire import	Substituire 10%, gospodării a populației	Total efectiv
Porc	22,804	62,037	84,841
Bovine	1,421	4,978	6,399
Pasăre	16,769,565	-	16,769,565

Respectiv investiția totală ar fi de cca. \$9 milioane sau cca. 161 milioane lei.

Mai jos prezentam volumul investiției în cazul în care se decide substituirea unui volum mai mare a cărnii de bovine produse de către gospodăriile populației.

Tabel 22: Suma investiției efectiv bovine, în dependență de programul aprobat

Cota substituirii la populație	Nr. capete substituie, gospodării a populației	Substituir e import	Total număr capete	Suma investiției, mil USD	Suma investiției, mil MDL
10%	4,978	1,421	6,399	9	161
20%	9,956	1,421	11,377	14	253
30%	14,934	1,421	16,355	21	368
40%	29,867	1,421	31,289	41	713
50%	44,801	1,421	46,222	60	1,057
60%	89,602	1,421	91,024	120	2,092

Respectiv în dependența de obiectivul programului investițional, în special la capitoul, substituirii bovinelor crescute ale gospodăriilor populației cu bovine crescute de întreprinderile agricole, suma investiției poate varia de la \$9-\$120 milioane.

B. Carnea de porc

Scopul primordial al proiectului investițional rezidă în substituirea importului de carne de porc importată, inclusiv substituirea producerii de carne de porc a gospodăriilor populației.

Acest proiect investițional constă în dezvoltarea afacerii de creștere a porcilor cu utilaj modern și performant, pentru asigurarea tuturor condițiilor de creștere a porcilor (scroafe și purceluși). Ferma de porci va avea capacitate de creștere a 3000 de capete de porci (150 scroafe și 2700 purcei).

Detalierea investiției a fermei de porci, se prezintă în următorul tabel.

	Suma USD	MDL	Pondere în investiție
Construcția grajdurilor	180,000	3,150,000	63%
Sistem ventilație	8,230	144,025	3%
Aprovizionare cu apă	3,460	60,550	1%
Hranitoare pentru porci	12,000	210,000	4%
Cutii de depozitare a alimentelor	3,800	66,500	1%
Sistem automat de alimentare	7,450	130,375	3%
Servicii construcții	3,850	67,375	1%
Scrofițe de prăsilă	67,500	1,181,250	24%
Total	286,290	5,010,075	100%

Valoarea totală a investiției unei ferme de acest tip, cu 3 000 de capete producere anual constituie 5,010,075 lei (\$286,290).

Potrivit analizei efectuate și prezentate în tabelul următor, va fi necesar producerea a cca. 84,841 capete de porci.

	Substituie import	Substituie 10%, gospodării a populației	Total efectiv
Porc	22,804	62,037	84,841
Bovine	1,421	4,978	6,399
Pasăre	16,769,565	-	16,769,565

Întru asigurarea unei astfel de producere, va fi necesar lansarea a cca. 28 de ferme de acest tip. Respectiv investiția totală ar fi de cca. \$8 milioane sau cca. 140 milioane lei.

Mai jos prezentam volumul investiției în cazul în care se decide substituirea unui volum mai mare a cărnii de porcine produse de către gospodăriile populației.

Cota substituirii la populație	Nr. capete substituie, gospodării a populației	Substituie import	Total număr capete	Suma investiției, mil USD	Suma investiției, mil MDL
10%	62,037	22,804	84,841	8	140
20%	124,074	22,804	146,878	14	245
30%	186,111	22,804	208,915	20	351
40%	248,148	22,804	270,952	26	451
50%	310,185	22,804	332,989	32	556
60%	372,222	22,804	395,026	38	661

Respectiv în dependența de obiectivul programului investițional, în special la capitolul, substituirii porcinelor crescute ale gospodăriilor populației cu bovine crescute de întreprinderile agricole, suma investiției poate varia de la \$8-\$38 milioane.

C.Carnea de pasăre

Esența proiectului investițional o reprezintă investițiile în achiziționarea unui teren existent, construirea și punerea în funcțiune a unor noi hale pentru creșterea puilor de carne, un abator, depozite frigorifice și infrastructură auxiliară.

Suma investițională s-ar cifra la cca. \$34.4 milioane.

Caracteristici generale ale investiției:

- 1) Teren - 4 hectare;
- 2) Numărul hălelor - 3 unități (1200 mp fiecare, pentru 24.000 capete pui de broiler);
- 3) Capacitatea abatorului - până la 500 pui pe oră;
- 4) Volumul produselor finite pentru un ciclu tehnologic - 139.500 kg, din care carcase 69.750 kg, produse tăiate 69.750 kg;

Detalierea planului investițional se prezintă în următorul tabel.

Tabel 23: Plan investițional fermă de păsări

	Cantitate	Investiție, USD	Investiție, lei	Pondere subtotal
Clădiri și construcții				
Construire hale de creștere a păsărilor (3 unități)	1	1,211,991	21,209,850	61.7%
Construcții abatoare și depozite	1	129,600	2,268,000	6.6%
Construcția și echiparea unui magazin de furaje (siloz)	1	17,280	302,400	0.9%
Construcția de instalații auxiliare	1	15,429	270,000	0.8%
Cumpărarea terenului	1	46,286	810,000	2.4%
Dezvoltarea infrastructurii	1	23,143	405,000	1.2%
Echipamente și alte mijloace fixe				
Echipamente pentru ateliere de creștere a păsărilor	1	194,400	3,402,000	9.9%
Echipament pentru abator	1	200,571	3,510,000	10.2%
Echipamente auxiliare pentru TC	1	7,714	135,000	0.4%
Echipamente pentru curățarea și eliminarea apei	1	38,571	675,000	2.0%
Camere frigorifice	1	37,029	648,000	1.9%
Echipamente de depozit	1			
Mobilier de birou și electrocasnice	1	6,171	108,000	0.3%
Mini tractor	1	9,257	162,000	0.5%
Sistem de supraveghere video	1	2,743	48,000	0.1%
Alte mijloace fixe	1	10,286	180,000	0.5%
Cheltuieli viitoare				0.0%
Servicii de proiectare	1	10,971	192,000	0.6%
Software	1	2,400	42,000	0.1%
Total		1,963,843	34,367,250	100%

Potrivit analizei efectuate și prezentate în tabelul următor, va fi necesar producerea a cca. 16,769,565 de păsări sau cca. 23134 mii tone de carne.

	Substituire import	Substituire 10%, gospodării a populației	Total efectiv
Porc	22,804	62,037	84,841
Bovine	1,421	4,978	6,399
Pasăre	16,769,565	-	16,769,565

Modelul de fermă propusă, ar putea produce cca. 840 tone de carne de pasăre pe an. Pentru a asigura substituirea importului, luând în considerație acest tip de fermă, aceasta ar presupune construcția a 28 de ferme.

Respectiv investiția totală ar fi de cca. \$55 milioane sau cca. 692 milioane lei.

D. Concluzie

Dacă prognozăm, intenția întreprinderilor agricole de a substitui importul și o parte din carne produsă de către gospodăriile populației, aceasta ar deschide o altă perspectivă de dezvoltare a sectorului zootehnic.

În acest exercițiu analitic, s-a propus excluderea cărnii de pasăre (doar substituirea importului), prognozând substituirea producere de carne de către gospodăriile populației, la o cotă de 10%, ridicând producerea cu aceeași valoare a întreprinderilor agricole.

Totalizarea acestui subcapitol, privind investițiile necesare necesar pentru a produce cantitatea de carne necesară substituirii importului de carne și 10% din producerea populației, poate fi rezumat în următorul tabel:

Tabel 24: Investiția necesară substituirea import și 10% din producerea populației, milioane USD

	Investiția substituire import, mil USD	Investiția substituire 10%, producția populației	Total suma investiției, mil USD	Ponderea în total
Carne de bovine	2.0	7.2	9.2	13%
Carne de porc	2.2	5.9	8.0	11%
Carne de pasăre	55.0		55.0	76%
Total	59.2	13.0	72.2	100%

În caz că se dorește unui program investițional mai solid cu substituirea producției populației la cote mai mari, suma investiției crește corespunzător:

Tabel 25: Investiția în dependența de cota % de substituire a producției populației

Cota substituirii la populație	Bovine, mil USD	Porc, mil. USD	Pasăre, mil. USD	Total investiție, mil. USD
10%	9	8	0	17
20%	14	14	0	28
30%	21	20	0	41
40%	41	26	0	66
50%	60	32	0	92
60%	120	38	0	157